

bereid waren, zich bij dat beleid aan de wensen van de illegaliteit te conformeren. De twee kabinetsformateurs: Schermerhorn en Drees, werden geen van beide als 'echte' illegale werkers beschouwd, het Militair Gezag zegde de GAC wel toe, zuiveringscommissies slechts in overleg met haar te zullen instellen, maar hield zich zo weinig aan die toezegging dat het bureau van de GAC al midden juni een scherp protest indiende, en de Nationale Adviescommissie werd door Schermerhorn en Drees zonder overleg met de GAC samengesteld. Dat laatste had de gebundelde illegaliteit in ruime mate aan zichzelf te wijten: zij had immers ten tijde van de bevrijding nog geen voordracht uitgewerkt, maar hadden Schermerhorn en Drees dan niet na de bevrijding de GAC kunnen raadplegen? Kennelijk hadden zij daar geen behoefte aan gehad: het nieuwe kabinet ging het land besturen – Den Haag werd het centrum, niet Amsterdam van waaruit het bureau van de GAC af en toe van verontwaardiging getuigende brieven tot de regering mocht richten die veelal geen enkel effect hadden. Wij zullen er in de hoofdstukken over de zuivering en de bijzondere rechtspleging nog voorbeelden van geven.

★

Eind mei was men het er binnen de GAC over eens geworden wie de achttien illegale werkers zouden zijn die in de Nationale Adviescommissie de illegaliteit zouden vertegenwoordigen – van die achttien kwamen er zeven (onder wie Goedhart, van Randwijk, twee communisten: Brandenburg en Wagenaar, en de Indonesiër Soenito) voort uit organisaties die tot de linker-sectie hadden behoord, vier uit die van de midden- en zeven uit die van de rechter-sectie – waar bleef nu de voordracht die het Vaderlands Comité zou opmaken? Drees deed weten dat deze nog enige tijd op zich zou laten wachten, omdat het mogelijk was dat nog voor-aanstaande politieke leiders die hij graag in de Adviescommissie opgenomen zag, uit Duitsland zouden terugkeren. Met de GAC werd verder geen contact opgenomen: Drees, Schermerhorn en anderen (zij hebben stellig velen geraadpleegd) maakten zelf de nodige afspraken, wie de zes-en-dertig zouden zijn, met wie de voordracht van de GAC zou worden aangevuld. Dat werden personen, afkomstig uit de politieke partijen (negentien, onder wie Schouten die weigerde zijn zetel in te nemen), uit de Nederlandse Volksbeweging, uit het culturele leven en uit de sociaal-economische organisaties. Van die zes-en-dertig hadden